

De Praatvogel

December 2018

Vuurwerk in de vorm van een Phoenix boven Hiroshima

In dit nummer onder meer:

Slimme Vogels
Pareltjes uit het Archief
De Sinte Pieterskerck

De Praatvogel is het blad voor en door Vogelwijkers en wordt gefinancierd/ uitgegeven door de Stichting Wijkcomité Vogelwijk. De Praatvogel komt 4 maal per jaar uit. Auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor hun inbreng en teksten. De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden kopij in te korten of niet te plaatsen. De auteursrichtlijnen vindt u op onze website:

<http://leiden.vogelwijk.nl>

Bijdragen/ingezonden stukken door wijkbewoners worden enorm op prijs gesteld. Deze kunnen worden gestuurd naar redactie@vogelwijk.nl. De deadline voor het insturen van tekst voor de komende Praatvogel is:

15 april 2019

De Praatvogel is ook in kleur te lezen via:

<http://leiden.vogelwijk.nl>

Foto's staan op internet en kun je bekijken via:

www.picasaweb.com/Praatvogel

Redactie Praatvogel

Rutger Hagen
Cees Meijer
Mark Peerdeman

redactie@vogelwijk.nl
rutger.hagen@gmail.com
cees.meijer@casema.nl
markpeerdeman@hotmail.com

Stichting Wijkcomité Vogelwijk

Els de Hullu (voorzitter)	Leeuwerikstraat 35 elshulfredmul@ziggo.nl	071-5157643
Cees Meijer (secretaris)	IJsvogelhof 13 cees.meijer@casema.nl	071-5892848
Gosse Jensma (penningmeester)	Vinkenstraat 8 hetgos68@gmail.com	071-5177546
Thera Stam	v.Eijsingapark 10 fam.r.d.stam@casema.nl	071-5153040
Birte Kristiansen	Leeuwerikstraat 39 birte.kristiansen@xs4all.nl	06-50290482
Dick de Vos	Bosuilstraat 7 dickdevos@me.com	06-22247597

Belangrijke contactgegevens

- ❖ Wijkagent Mick Hoogervorst
0900-8844
<https://twitter.com/wijkagentmick>
mick.hoogervorst@politie.nl
- ❖ buitengewoon opsporingsambtenaar Leiden Noord Afdeling Handhaving Openbare Ruimte Angeline de Roode
a.deroode@leiden.nl
- ❖ Gemeente Leiden Servicepunt woonomgeving (incl. grofvuil, containers)
14071 of www.verbeterdebuurt.nl
- ❖ Vogelnetwerk
vogelnetwerk@vogelwijk.nl voor burenhulp
- ❖ Sociaal Wijkteam, voor zorgvragen
071-5164904 swt noord@leiden.nl
- ❖ Wijkambassadeur Energie, Michiel Janssen;
michiel.janss@xs4all.nl

INHOUD

Praatvogel December 2018

- ❖ Voorwoord
- ❖ Mededelingen en oproepjes
- ❖ Plastic in de Afvalbak
- ❖ Ontrouw in 'ons' Bos
- ❖ Slimme Vogels
- ❖ Vogelwijk Energiezuinig
- ❖ Pareltjes uit het Archief
- ❖ Zeer Geslaagd Kerstdiner
- ❖ Op Bezoek bij Jottem
- ❖ De Sinte Pieterskerck Deel I
- ❖ Algemeen Beschaafd Leids
- ❖ Wist u dat...
- ❖ Agenda
- ❖ Praatvogel Poëzie

Voorwoord

De kerst komt eraan, een tijd waarin ik hoop dat u veel warmte en gezelligheid ontmoet met familie, vrienden, wijkgenoten en anderen. Hier in de Vogelwijk hebben we op 18 december het kerstdiner, een geweldige traditie, en op nieuwjaarsdag de nieuwjaarsborrel, waarvoor u vanaf 16 uur in de speeltuin wordt uitgenodigd. Kinderen zijn zeer welkom; we doen weer het achterdeel open, zodat zij naar hartenlust kunnen spelen. Ik hoop u te treffen!

Met de kerst komt ook de consumptie van lekkers, cadeaus, extra drankjes. En daarna volgt het vertrouwd gezicht van buurtgenoten die naar de containers sjouwen met zakken plastic, dozen vol papier en glazen flessen. Ik vermoed eigenlijk dat wij in de Vogelwijk zo ongeveer 'topscorders' in Leiden zijn als het aankomt op recycling via deze gemeentelijke bakken én bijna niemand zet het er meer naast. Dat is heel mooi! Zelfs andere buurten komen bij ons inleveren, zo makkelijk en aantrekkelijk is ons milieuparkje kennelijk. Toch zijn er twee dingen heel opmerkelijk: ten eerste dat ondanks al ons gerecycle veel van de grote groene afvalcontainers (voor restafval) op woensdagen overvol zijn en ten tweede dat de gemeente de plasticbak gaat sluiten. Daar gaan die groene containers dus nog veel voller van worden, helaas.

Op de plasticbak hangt een groot bord dat per 1 januari de gemeente stopt met het gescheiden innemen van plastic omdat ze het uit het gewone huisvuil gaan vissen. Men zegt dat dit door verbeteringen van de techniek heel goed kan tegenwoordig. Bovendien scheiden veel mensen plastic tóch niet goed en levert het na-scheiden meer op. Maar als ik de kranten goed begrijp zijn er geen afnemers meer voor ingezameld plastic, vaak een vies zootje van alles en nog wat, en dus is vrees ik verbranden een aantrekkelijke maar milieuonvriendelijke optie. Wel kunnen we een kijkje nemen want de gemeente nodigt Leidenaars uit om de scheidingsinstallatie te komen bekijken. In januari worden er excursies georganiseerd, waarvoor u zich kunt aanmelden via a.mol@leiden.nl.

Misschien kunnen we in onze mooie Vogelwijk behalve aan verlaging van ons energiegebruik (zie stukje in deze Praatvogel) samenwerken om onze totale hoeveelheid afval te verminderen? Persoonlijk ben ik nog niet zover om de verpakkingen meteen bij de kassa terug te geven al schiet het me soms door het hoofd. Zijn er manieren om minder bij te dragen aan de enorme afvalberg? Daarover nadenken is misschien een goed voornemen voor 2019?

In elk geval wens ik u allen namens het wijkcomité een fijne kerst, een heel goed 2019!

Els de Hullu

Voorzitter Stichting Wijkcomité Vogelwijk

Mededelingen en Oproepjes

Verjaardag Sinterklaas

Traditiegetrouw werd ook dit jaar de verjaardag gevierd van Sinterklaas in de speeltuin van de Vogelwijk. Meer dan zestig kinderen versierden chocoladeletters met kleurig suikergoed, ouders en kinderen zongen luidkeels de welbekende liederen en er werden zelfs enkele dansdemonstraties gegeven onder het genot van limonade en snoepzakken.

Even leek het er op dat de Sint niet zou komen. De twee zwarte pieten waren naar hem kwijtgeraakt! Gelukkig kwam de Sint toch op tijd binnen. Bij binnenkomst verloor hij kort zijn mijter, die echter deskundig door een van de zwarte pieten met een snelle en vloeiende beweging werd teruggeplaatst. "Hij waait wel vaker af, zeker op de pakjesboot gebeurt dat regelmatig," vertelde de Sint desgevraagd. Verdere incidenten deden zich niet voor.

Een flink aantal kinderen werd bij de Sint geroepen en alle kinderen mochten met de Sint en zwarte pieten op de foto. Ook hier was plaats voor zang en dans en er werd zelfs viool gespeeld. Ieder kind kreeg na afloop zijn chocoladeletter en een erg leuk cadeau me naar huis.

Mark Peerdeman

Een AED voor de Vogelwijk

Dankzij een initiatief van Tinka Bröring en heel veel bijdragen van wijkbewoners, is er nu een AED voor onze wijk aangeschaft.

Een klein groepje bewoners kijkt nu naar het vervolg. Het apparaat moet natuurlijk een plek krijgen die goed bereikbaar is, liefst een beetje centraal opgehangen in de wijk, maar ook veilig voor vandalisme. Verder moet nog nagedacht worden over onder meer de energievoorziening, het onderhoud en de verzekering. Jullie worden via Nextdoor op de hoogte gehouden van de stand van zaken.

AED staat voor Automatische Externe Defibrillator. Dit is een draagbaar toestel dat wordt gebruikt bij de reanimatie van iemand met een hartstilstand. De AED kan door het toedienen van een elektrische schok het verstoorde hartritme stoppen. Natuurlijk moeten de mensen die het apparaat bedienen weten hoe dat moet en liefst ook kunnen reanimeren.

Cees Meijer

Fietsen en Honden in het Bos van Bosman

Zoals bijna iedereen wel weet, staan er bij de toegangen tot het Bos van Bosman 'voetgangersborden'. Toch wordt er veel gefietst, op onder meer het Springerpad, het doorgaande geasfalteerde pad door het bos. Veel mensen vragen zich af of dit fietsen nu wel of niet wordt gedoogd.

Eind november heeft het wijkcomité met vertegenwoordigers van de gemeente gesproken over veiligheid en leefbaarheid in onze wijk. Onze wijk wordt gezien als een stille wijk, waar mensen eventuele problemen zelf oplossen.

Maar in dat gesprek stelde de gemeente ook de handhaving in het Bos van Bosman aan de orde. De APV van Leiden is er volgens de gemeente duidelijk over: er mag in de Leidse parken niet worden gefietst, dus ook niet in het Bos van Bosman.

Desgevraagd is er van gedogen is geen sprake. Sterker nog, binnenkort wordt er een, wat de gemeente noemt, 'Clean Sweep' in het Leidse Hout en het Bos van Bosman gehouden. Een grote actie waarbij onder meer wordt gelet op fietsers. Ook wordt erop gelet dat honden niet loslopen en dat hondenpoep meteen wordt opgeruimd. Een hondenbezitter is ook verplicht om middelen bij zich te hebben waarmee de poep kan worden opgeruimd. De enige plek waar honden mogen loslopen is een speciaal veld in het Leidse Hout.

Er wordt bij de 'Clean Sweep' niet alleen gewaarschuwd, maar er worden dan ook bekeuringen uitgedeeld aan de overtreders.

Wij worden als wijkcomité tevoren op de hoogte gebracht wanneer die 'Clean Sweep' wordt gehouden en zullen deze actie ook aankondigen op Nextdoor en via de ons bekende mailadressen. Het spreekt vanzelf dat de handhaving niet wordt beperkt tot deze speciale actie.

Cees Meijer

Nieuwjaarsborrel

Op nieuwjaarsdag vanaf 16 uur wensen we elkaar een mooi jaar toe in het speeltuingebouw in de Vogelwijk. Een prima manier om nieuwe mensen uit de wijk te ontmoeten en een praatje te maken met mensen die je al kent maar best iets vaker zou willen spreken. Bijvoorbeeld mensen uit je eigen straat of de straten daaromheen.

Het Wijkcomité zorgt voor drankjes en hapjes. De toegang is gratis, dus loop zeker even binnen.

Wijkcomité

Plastic in de Afvalbak

Mark Peerdeman

Wees duurzaam - gooi plastic afval gewoon bij het huisvuil

Vanaf 1 januari mag al uw plasticafval weer gewoon bij het andere huisvuil. De gemeente kan het afvalscheiden namelijk beter, goedkoper en duurzamer dan uzelf.

Al in 2017 wees het Centraal Planbureau (CPB) er op dat de plasticrecycling in Nederland beter zou moeten en bracht advies uit aan de Nederlandse gemeenten. Het door de huishoudens handmatig gescheiden plasticafval bleek te bestaan uit een moeilijk te recyclen cocktail die eigenlijk alleen maar opgeslagen of verbrand kon worden, recyclen was erg moeilijk en veel te duur, zeker omdat daar slechts een beperkte vermindering van CO2 uitstoot tegenover stond.

Ook werd er niet altijd al het plastic door de huishoudens gescheiden, waardoor het huishoudelijk afval 'vervuild' werd met plastic, wat uiteindelijk samen het normale huisvuil tot compost werd vermalen. Hierdoor droeg dit bij aan de toename van 'plastic soep' in het oppervlaktewater, slecht voor het milieu.

De nieuwe afvalscheidingsinstallatie die door de gemeente wordt gebruikt is erg goed in het scheiden van plasticverpakkingen, metalen en drankkartonnen van het andere afval. Dit doet de installatie zó goed, dat het afval gerecycled kan worden en niet meer hoeft te verdwijnen in de verbrandingsoven. De nieuwe aanpak levert volgens een berekening tien keer zoveel plastic voor recycling op. Gooit u uw plasticverpakkingen - vanaf 1 januari - dus maar gewoon in de vuilnisbak.

Volgende stappen tot vermindering van het plasticprobleem liggen meer in de richting van de invoer van statiegeldsystemen voor plastic. Dit zou daarbij ook direct leiden tot vermindering van plastic zwerfafval. Ook kan de overheid werken aan het verminderen van het gebruik van plastic door producenten door bijvoorbeeld het stellen van regels.

Bronnen:

<https://gemeente.leiden.nl/inwoners-en-ondernemers/afval/afval-scheiden/gebruikt-plastic/>

<https://cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Notitie-13sept2017-De-circulaire-economie-van-kunststof.pdf>

<https://nos.nl/artikel/2193860-plastic-afval-recyclen-heeft-weinig-effect-op-milieu.html>

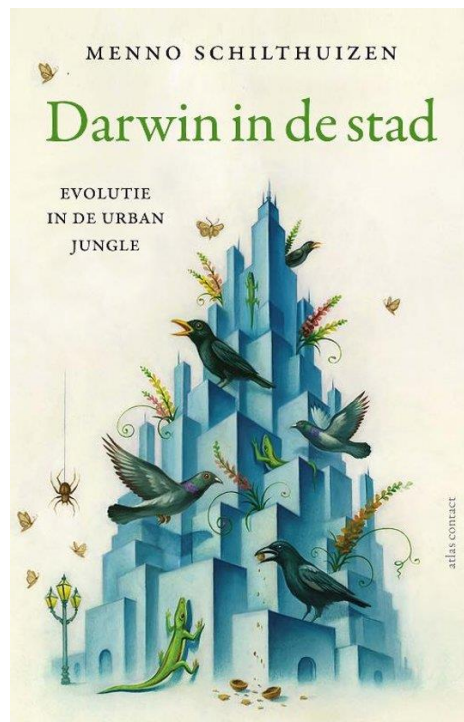
<https://www.nvrd.nl/cms/showpage.aspx?id=5308>

uit eigen bakkerij.

Ontrouw in 'ons' Bos

Els de Hullu

Af en toe lopen groepjes studenten, al of niet met een opdracht, in het Bos van Bosman; u ziet ze vast wel eens. Logisch, want het is vlakbij de Leidse Hogeschool en de faculteit Biologie van de universiteit. Soms zijn het licht gegeneerde pabo-studenten op hun tenen in de modder, soms biologiestudenten met spiegels aan palen met om in nestgaten te kijken. Maar toch verraste het me dat onderwijs in 'ons' bos beschreven staat in een prachtig boek: *Darwin in de stad* van Menno Schilthuis.

In dit boek legt Menno Schilthuis, werkzaam aan de universiteit en in *Naturalis*, op weergaloze wijze uit hoe sommige organismen zich aanpassen aan de kansen die de stad hen biedt, hoe ze evolueren. Hij beschrijft wat er aan onderzoek gedaan wordt over hoe succesvolle organismen overleven in een door de mens geschapen, verstedelijkt milieu. De stad is een recente en zeer onnatuurlijke omgeving met veel lawaai, enorme oppervlaktes steen en asfalt, gevaarlijke auto's en gebrek aan schuilmogelijkheden, enzovoorts. Tegelijk biedt deze urbane omgeving nieuwe kansen zoals veel voedsel(resten), minder concurrentie en minder of andere roofdieren. De 'zielige' organismen die zich niet weten aan te passen aan de stad sterven er uit, de 'overwinnaars' hebben dus het rijk voor zich alleen. Denk aan de halsbandparkieten die bij ons in grote groepen rondvliegen, de eksters die veiligheid (tegen kraaien) bij huizen zoeken, het woekerende zevenblad waarvoor wij in onze tuinen de bedjes spreiden door te wieden, enzovoorts.

In *Darwin in de stad*, hoofdstuk 16, beschrijft Menno hoe hij met studenten biologie en onderzoeker Hans Slabbekoorn 'ons' bos inloopt vanaf de Wassenaarseweg. Hij probeert studenten te laten ervaren hoe het geluid verandert als je het bos binnenloopt, dus de studenten moeten helemaal stil zijn en zich focussen op urbane geluiden. Ze horen sirenes en bussen, maar ook de diepe, continue brom van de stad. Het veld in het Bos van Bosman was tot voor kort een van de stilste delen van Leiden, maar nu, na de afbraak van de zusterflat die als geluidsscherm werkte, dringt de herrie daar veel meer door en dat is een probleem voor vogels.

Menno Schilthuizen op het Stadhuisplein, Foto: Marcel van den Bergh

Vogels moeten boven het stadslawaai, die diepe continue brom, uit zien te komen als zij zingen om een territorium te vestigen of een partner te lokken. Ze zingen in de stad anders en vooral hoger om er nog bovenuit te komen. Het is aangetoond dat mannetjes koolmezen *Parus major* in de stad dat inderdaad doen - maar de prijs is hoog want vrouwelijke koolmezen vinden vooral lage tonen heel aantrekkelijk. Uit onderzoek in stille bossen blijkt dat hoog-zingende - dus minder aantrekkelijke - mannetjes veel vaker bedrogen worden door hun wijfjes. Deze mannetjes eindigen soms met 50% bastaard koolmeesjes in hun nest. Hoe het precies gaat in de lawaaiige stad is nog voor verder onderzoek. Wel een raar idee: de afbraak van de zusterflat heeft in 2018 misschien geleid tot ontrouwe koolmezen in het Bos van Bosman!

Engels: Menno Schilthuizen, 2018 *Darwin Comes to Town*, uitgeverij Quercus
Nederlands: Menno Schilthuizen 2018, *Darwin in de stad*, uitgeverij Atlas contact

Naschrift

Sinds 2013 heb ik met veel plezier deze stukjes 'groen' geschreven voor de Praatvogel. Dank voor het lezen van mijn schrijfsels over fruitvliegjes, zwammen, wandelpaden, grote berenklauw, insecten, groene tuinen, enzovoorts. Tijd om het stokje door te geven! Ik ben blij te melden dat vogelkenner Dick de Vos mijn opvolger wordt.

Slimme Vogels

Toon Schut

Vogelwijk Energieneutraal

In deze rubriek presenteert telkens één van onze buurtgenoten wat zij op het gebied van energiebesparende maatregelen aan hun huis hebben gedaan. Dit kan als voorbeeld dienen en is ter inspiratie voor andere bewoners in de wijk. Zo zijn we samen op weg naar een energieneutrale wijk. Toon Schut.

Duurzaam duurt het langst

Misschien wel een afgestofte slogan, duurzaam duurt het langst. Maar we staan nog pas in het begin van een lange mars naar duurzame energie en de reductie van CO2 die onze aarde keihard opwarmt. Onze Vogelwijk behelst maar een heel klein stukje aarde, niettemin is het helder dat als we blijven kijken naar de grootste vervuilers eerst, we er met zijn allen nooit tijdig de zon(d)vloed kunnen stoppen.

Het is mooi dat het bestuur van de Vogelwijk in overleg met de gemeente eigen initiatieven ontplooit om de bewoners te enthousiasmeren om energieverbruik waar mogelijk te reduceren, oplossingen aan te reiken voor wat we noemen energietransitie.

Francien en Toon met op de achtergrond hun zonnepanelen

Mijn vrouw Francien en ik wonen op de Rijnsburgerweg (vanzelfsprekend, Vogelwijkzijde) in een huis uit 1912. Dat zijn huizen zonder spouwmuur, met vloeren en daken die – laten we zeggen niet optimaal – geïsoleerd zijn en tevens huizen met een behoorlijk oppervlak en dito inhoud. De energierekening ligt dan ook in het algemeen. op een pittig niveau.

Ik ben gevraagd om deel te nemen aan het initiatief van het Vogelwijk bestuur om te participeren in het project 'Vogelwijk energiezuinig'. Daar zijn diverse deelprojecten (lees ook het verslag van Gosse Jensma, één van de enthousiaste trekkers van het project) uit voortgekomen. Daaronder de missie om de bewoners van de -vaak monumentale- huizen de mogelijkheden kenbaar te maken en mede te stimuleren om vooral maatregelen te nemen om hun huizen (nog) beter te isoleren en ook te kijken of zonnepanelen helpen de afname van elektriciteit te reduceren. Ik heb die taak op me genomen, en zal in de komende weken de bewoners bezoeken en informatie materiaal te geven waarmee ze verder kunnen.

Energiescan!

Onder de noemer 'Eerste hulp bij duurzaam wonen in uw historische woning' biedt de afdeling Erfgoed Leiden (www.erfgoedleiden.nl) een gratis maatwerk advies aan voor die woningen. Ik moet me haasten te vertellen dat die mogelijkheid er formeel is tot 1 januari a.s., maar we werken er aan om die periode te verlengen. Hoe dan ook, gratis of niet gratis, het is een goede zaak om op welke manier dan ook goed te inventariseren waar nog goede stappen te nemen zijn om het energieverbruik structureel terug te dringen.

Toon Schut, lid projectgroep 'Vogelwijk energiezuinig'.

toon@toonschut.nl

ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

Vogelwijk Energiezuinig

Gosse Jensma

Kansen om onze Wijk Energiezuinig te maken

De afgelopen periode hebben we geprobeerd om ons wijkinitiatief "Vogelwijk energiezuinig" wat concreter vorm te geven. We zijn met een aantal bewoners enthousiast van start gegaan en hebben al een paar belangrijke stappen gezet. Uiteraard volgen we nauwlettend de ontwikkelingen, zowel bij de provincie als de rijksoverheid en de gemeente. Ook proberen we op de hoogte te blijven van alle relevante technische ontwikkelingen. Omdat de woningen en dus ook de maatregelen heel verschillend zijn, zijn er twee werkgroepen in het leven geroepen: één voor de oudbouw- en één voor de nieuwbouwwoningen. De twee werkgroepen hanteren voor de verschillende typen huizen een andere, passende aanpak.

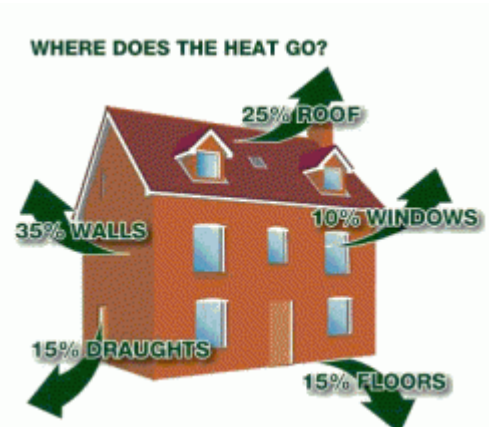
Maar we willen graag dat zoveel mogelijk mensen meedoen op een voor hen passende manier. We stellen daarom drie vragen aan alle bewoners van de Vogelwijk. Verderop in dit artikel lees je daar meer over.

Werkgroep oudbouw

De meeste oudbouwwoningen zijn gebouwd rond 1930, toen er nog nauwelijks bouwvoorschriften waren voor wat betreft isolatie. Dit geldt overigens ook voor de woningen aan de Blauwe Vogelweg. In de jaren zestig werden er in de oudbouw veel CV-installaties aangelegd, waarna een groot aantal bewoners individueel van start is gegaan met isolatiemaatregelen. Als we naar de isolatie kijken, zien we vandaag de dag dat dit vrijwel overal anders is aangepakt. Omdat de woningen aan de Rijnsburgerweg - die ook tot de Vogelwijk behoren - ook al op leeftijd zijn en onderling nogal verschillen, zijn deze ingedeeld bij de werkgroep oudbouw.

Een belangrijk uitgangspunt is, dat we op termijn van het gas af moeten. Maar voordat we kunnen nadenken over alternatieven voor het gebruik van aardgas, moeten alle huizen in de Vogelwijk zo goed mogelijk worden geïsoleerd.

Daarom richt de werkgroep oudbouw zich eerst op het verbeteren van de isolatie in de oudere woningen in de wijk. Dit hoeven niet in alle gevallen ingewikkelde en dure maatregelen te zijn. Maar kan ook bestaan uit het verbeteren van de efficiency van de CV-installatie en andere simpele maatregelen die het gas- en elektriciteitsverbruik terugdringen. Op afspraak komen wij bij u langs, en gaan o.a. kijken naar de zuinigste instelling van uw CV installatie, verder met welke - eenvoudige of wat meer ingrijpende - maatregelen u de isolatie van uw huis kunt verbeteren.

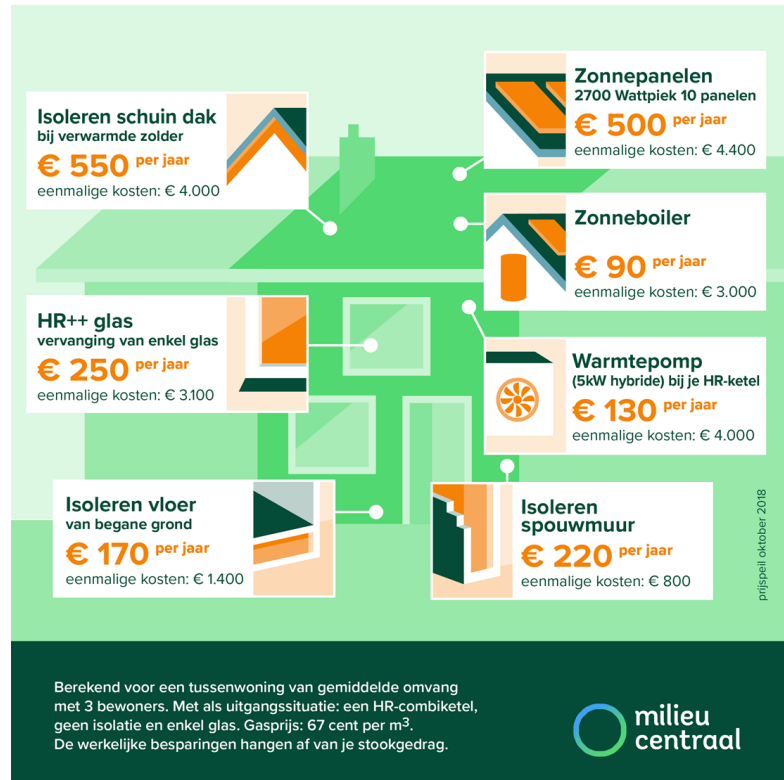
Werkgroep nieuwbouw (in oprichting)

Voor de nieuwbouwwoningen op het terrein van de Annakliniek, de IJsvogelhof en het Van Eijsingapark, was isolatie indertijd opgenomen in de bouwvoorschriften, waardoor het gasverbruik veel lager is. Binnenkort start deze werkgroep een verkenning naar het laten uitvoeren van een duurzaamheidsscan voor een aantal woningen. Deze scan moet inzicht geven in het energieverbruik en welke concrete energiebesparende maatregelen het meest effectief zijn voor de nieuwbouw. Verder doet de werkgroep inspiratie op bij vergelijkbare voorbeeldprojecten en wordt er voorzichtig gekeken naar (lokale en duurzame) oplossingen om van het gas af te komen, op een manier die hopelijk op termijn ook toepasbaar is voor de ombouw en dus voor de hele wijk.

Werkgroep communicatie (ook in oprichting)

We vinden het belangrijk dat iedereen in de wijk op de hoogte is van de laatste ontwikkelingen en kan meedoen aan dit initiatief. Daarom zetten we een breed scala aan communicatiemiddelen in om de bewoners regelmatig informeren over wat we doen en wat zij zelf kunnen doen.

ZOVEEL KUN JE BESPAREN MET JE TUSSENWONING

VUL DE VRAGEN IN!

Zoals ik boven schrijf, willen we graag dat zoveel mogelijk mensen meedoen op een voor hen passende manier. We hebben daarom deze vragen aan alle bewoners van de Vogelwijk:

1. Wil je een nieuwsbrief (e-mail) ontvangen over onze activiteiten?
2. Wil je een energiebezoek aan huis? (Je krijgt dan advies over wat je nu al kunt doen aan energiebezuiniging)
3. Wil je actief meedoen in een van onze werkgroepen?

Je kunt je keuze(s) doorgeven via deze link:

<https://leiden.vogelwijk.nl/energiezuinig/>

Als je een bevestiging wilt krijgen, moet je ook je emailadres invullen.

De Vogelwijk heeft een lange historie van zelfwerkzaamheid. Als we de aanwezige kennis en enthousiasme kunnen mobiliseren, zijn we ervan overtuigd dat we gezamenlijk ook op het gebied van duurzaamheid geweldige stappen kunnen zetten.

Pareltjes uit het Archief

Cees Meijer

Pareltjes in het Archief van het Wijkcomité

We hebben als wijkcomité een prachtig archief, dat altijd bij de 'secretaris van dienst' op zolder wordt opgeslagen. Dit erfgoed mag niet verloren gaan, zeker omdat het zulke leuke pareltjes bevat, die bovendien een geweldige basis kunnen vormen voor een geschiedschrijving van onze wijk en ons wijkcomité. Het zou een mooie aanvulling kunnen zijn op het boekje *De Vogelwijk, geschiedenis van een Leidse buurt*, dat in 2010 verscheen. Nu heb ik, als de huidige secretaris, geen zolder en heb daarom gezocht naar een passende plek, waar het archief veilig én toegankelijk kan worden opgeslagen. We zijn blij dat we jullie kunnen melden dat Erfgoed Leiden en Omstreken ELO (v/h Regionaal Archief) het in het archiefdepot aan de Boisotkade in beheer wil nemen.

Maar nu ik ons archief eens doorloop, heb ik een dilemma. Ik werk al aan een Leids geschiedenisproject* en in het archief van onze Vogelwijk zit zoveel materiaal dat bruikbaar is in dit project, of waarover op een andere manier zou moeten worden gepubliceerd, dat ik er stiekem over denk hier (ook) maar eens tijd in te steken.

Een paar mooie voorbeelden wil ik jullie niet onthouden. Ik laat er nog geen analyse op los, het zijn nog maar de citaten uit de correspondentie. Maar die spreken al voor zich.

Bijvoorbeeld uit deze handgeschreven brief, gericht aan de gemeente. De Annakliniek die erin wordt genoemd, was een particuliere orthopedische kliniek die tot 1977 aan het eind van de Me(e)zenstraat stond, ongeveer ter hoogte van de huidige Bosuilstraat en IJsvogelhof. Het gebouw was verouderd en de orthopedische kliniek verhuisde naar het Academisch Ziekenhuis, waar het een afdeling werd.

"Gezien het aktueel (sic) worden van de mogelijke afbraak van de Annakliniek en het daarmee gepaard gaande zware vrachtverkeer in onze wijk, hetgeen ongetwijfeld grote schade aan onze huizen zal toebrengen, en gezien de mogelijke spoedige inwerkingtreding van de stoplichten hoek Wassenaarseweg - Rijnsburgerweg en het daarmee gepaard gaande toenemende

sluipverkeer, verzoeken wij over te gaan tot besluitvorming die zal leiden tot de afsluiting voor autoverkeer van de Blauwe Vogelweg".

En dan deze brief aan de Stichting Professor Jan Mulderkliniek in Katwijk, ook uit 1977. Toen er plannen waren om het terrein van de Annakliniek aan deze stichting te verkopen, om er het revalidatiecentrum te bouwen. Hier is niets nieuws onder de zon.

"Daar de patiënten (en hun bezoekers) vrijwel allen per auto naar Uw kliniek zullen komen, bestaat bij de wijkbewoners de vrees dat daardoor een niet onbelangrijke toename van de verkeersdruk in de wijk zal ontstaan. In onze - steeds kinderrijker wordende - wijk wordt door de bewoners voortdurend aangedrongen op het terugdringen van de verkeersintensiteit in verband met de gevaren die dit vooral voor spelende kinderen met zich brengt.

Ook bestaan er plannen de wijk het karakter van een woonerf te geven, met verkeersdrempels.

Verder wordt de Vogelwijk geconfronteerd met vele parkeerplaatszoekers van het Academisch ziekenhuis, waardoor de Blauwe Vogelweg soms nauwelijks begaanbaar is. Daarom verzoeken wij U bij het opstellen der definitieve plannen met voldoende parkeerplaatsen rekening te houden. Een tekort aan parkeerplaatsen op het terrein der kliniek voor personeel, patiënten en bezoekers mag niet op de Vogelwijk worden afgewenteld".

Van dat laatste kunnen we intussen zeggen dat dit probleem is opgelost. Al heeft het wel veertig jaar moeten duren.

En dan een citaat uit een brief van 1976 die ook in deze tijd door Vogelwijkers geschreven zou kunnen zijn:

"Met ons schrijven van 21 maart 1975 hebben wij U aangegeven dat de Vogelwijk, althans voor een proefperiode van één jaar, geen onkruidbestrijding met chemische middelen wenste. Inmiddels is de proefperiode voorbij. Wij dachten te kunnen stellen dat de Vogelwijkers het afgelopen jaar er goed voor hebben gezorgd, dat de stoepen en straatgoten onkruidvrij gebleven zijn.

Om deze reden heeft de Vogelwijk besloten de ingeslagen weg te volgen en dus geen onkruidbestrijding met chemische middelen in haar wijk toe te staan.

Waarvan acte. Stevige taal van de toenmalige Vogelwijkers.

Ik kan nog wel even doorgaan met het citeren uit dit prachtige archief, maar dan heb ik bijna een jaargang van de Praatvogel nodig en dat is natuurlijk niet de bedoeling. Eén ding is mij al wel duidelijk geworden: onze wijk is zoals hij is, omdat er altijd strijdbare mensen hebben gewoond, die zowel met de mond, de pen of met de schrijfmachine (met heel veel vliedunne doorslagen) een stevige partij waren voor organisaties die op onze wijk 'loerden', zoals de gemeente, universiteit en andere. En, niet onbelangrijk, uit alles blijkt dat onze wijk als een serieuze partij werd en wordt beschouwd.

Een volgende keer iets over de plannen om een woontoren met onderdoorgang te bouwen, op het centrale grasveld in onze wijk.

*De Stem van Leiden (de geschiedenis van de 'gewone' Leidenaars): onderdeel van de Historische Vereniging Oud Leiden, in samenwerking met de vakgroep geschiedenis van de Universiteit Leiden en Erfgoed Leiden en Omstreken. Stuur mij een mailtje als je hier meer over wilt weten. Mijn mailadres vind je in de colofon.

Zeer Geslaagd Kerstdiner

Ria van der Voorden

Hoe mooi is het dat iedereen uit onze wijk naar een kerstdiner kan gaan en dat je er niets voor hoeft te betalen? Er werd eenvoudigweg gevraagd: "Wie kan en wil wat maken voor het kerstdiner?" Vele wijkbewoners reageerden positief en gingen de keuken in. Er werden soepen, salades, hoofdgerechten en heerlijke toetjes gemaakt en geserveerd in het Vogelnest. Zelfs bewoners die niet aanwezig konden zijn hadden hun steentje bijgedragen: chapeau!

Wat was mijn bescheiden bijdrage? De eetruimte gezellig versieren met allerlei kerstobjecten. Deze rol is mij op het lijf geschreven. Vele kerstspullen werden voor een avond uit mijn huis gehaald en in de rode auto geladen. Om 14.00 uur kwam ik het Vogelnest binnen waar diverse mede-vrijwilligers al waren begonnen met de voorbereidingen voor het diner. Het was heel gezellig, zo met elkaar de tafels dekken, versieren en de muziek regelen.

Bij thuiskomst mij uiteraard omgekleed voor het kerstdiner. Ik hou ervan om netjes gekleed aan een kerstdiner te zitten. Vele andere gasten dachten daar hetzelfde over merkte ik. Om 17.30 druppelden de gasten binnen. Anneke Jonkers verwelkomde de gasten met een heerlijk glas bubbels. Dit doet ze al enkele jaren op uitstekende wijze, ze is een goede gastvrouw.

Tijdens het diner werden door vier verschillende mensen kerstverhalen voorgelezen. Deze waren totaal verschillend, maar alle vier de keren hebben we mooie verhalen gehoord.

Ook is het een traditie geworden dat na het voorgerecht het wijkkoor Vogel Vocaal komt zingen. Wat zagen de dames en heren er keurig uit: allemaal kleren aan in de kleuren rood-zwart en wat zongen ze mooie liederen. Dit koor is opgericht in 2011 en het is leuk om te horen dat ze elk jaar een nóg betere voorstelling weten neer te zetten.

Na afloop uiteraard alles weer opruimen en het Vogelnest netjes achterlaten. Wat viel mij op deze avond? Heel veel mensen hielpen mee opruimen en zo hoort het ook is mijn mening!

Mijn conclusie van deze avond:

Wij wonen in een hele prettige, sociale, kindvriendelijke wijk waar veel geregeld wordt mét, en vóór, de wijkbewoners. Ik voel me rijk om al 63 jaar met heel veel plezier in deze wijk te mogen wonen met veel lieve mensen om mij heen.

Op Bezoek bij Jottem

Adry Lodder & Marja van Dorp

De maandelijkse koffieochtenden in het gebouw van de speeltuin bestaan al weer een tijdje. Er zijn al veel interessante sprekers geweest, met goede verhalen en presentaties met mooie beelden. Soms wordt er ook gewoon koffie gedronken en bijgepraat.

De koffieochtend van oktober was een heel bijzondere. Dit keer was de bijeenkomst niet in het gebouw van de speeltuin, maar zijn we op bezoek geweest bij Jottem in Oegstgeest.

Jottem is een locatie van Gemiva waar dagbesteding wordt georganiseerd voor mensen met een beperking. De bakafdeling van Jottem (appeltaarten, quiches etc.) is in de wijde omtrek bekend.

Vorig jaar was Jottem tijdelijk gevestigd in de Nachtegaallaan, omdat hun gebouw verbouwd werd. Wij zouden toen al een keer tijdens een koffieochtend bij hen op bezoek gaan, maar dat kwam er niet van. Inmiddels is Jottem weer terugverhuisd naar hun mooi opgeknapte gebouw in Oegstgeest.

Activiteiten bij Jottem

Het bezoek aan Jottem was heel informatief. Marja van Dorp, de manager van Jottem, vertelde ons onder het genot van een kopje koffie met eigen gebakken appeltaart over Jottem en de activiteit die daar plaatsvinden. Behalve de bakafdeling is er ook een creatieve groep en een afdeling dienstverlening. Tijdens een uitgebreide rondleiding konden wij zien hoe de cliënten met veel toewijding bezig waren.

In deze tijd van het jaar werkt de kaarsenmakerij heel hard om alle bestellingen klaar te krijgen. Zij krijgen bijvoorbeeld resten van kaarsen van verschillende kerken. Deze worden van omhulsels ontdaan en daarna gesmolten zodat weer nieuwe kaarsen gemaakt kunnen worden. Verder wordt er bijvoorbeeld servies met de hand beschilderd en worden ambachtelijke producten gemaakt. Alle producten van de bakafdeling en de creatieve afdeling worden in de winkel van Jottem verkocht.

Op woensdag 12 december is het van 13.00-17.00 uur Wintermarkt bij Jottem. Op die markt verkoopt Jottem zelfgemaakte kerstproducten, er is warme chocolade melk en lekkers

De Sinte Pieterskerck Deel I

Theo Gijzenij

Wie kent haar niet? Haar zo rijke geschiedenis nodigt natuurlijk uit tot een nadere kennismaking, vandaar dit hoofdstuk.

De diverse bouwfasen (commons wikipedia.org)

De nog houten grafelijke kapel werd in 1121 door de Utrechtse bisschop Godebald plechtig gewijd, op voorspraak van Petronilla van Saksen ($\pm$ 1081-1144), de vrouw van graaf Floris II ($\dagger$ 1122).

Medio 15^e eeuw dreigde de St. Pancraskerk de Pieterskerk zelfs even te overvleugelen. Dat kwam vooral doordat graaf Floris V in 1268 (hij was toen immers al 14 jaar oud) de zeggenschap over de St. Pieter aan de commanderij van de Duitse orde heeft geschonken. Het lukte Filips van Leyden (1326-1382) in 1366 om van andere grote kruiskerk, de St. Pancras, ook een zelfstandige kapittelkerk te maken, gelijk aan de St. Pieterskerk. Vele rijkere poorters, maar ook gilden kozen daarop voor de St. Pancras, want het eigenlijke verschil tussen de St. Pieter en de St. Pancras was: wie het recht had om een kapelaan en vice kapelaan te benoemen om de dagelijkse diensten bij het (familie)altaar, zoals de missen, te verrichten. In de St. Pancras mocht men zelf een vrije keuze maken; bij de Pieterskerk werd die priester van bovenaf opgelegd door de Duitse orde. Niet prettig, want je moest er wel voor betalen, ook als je het niet goed met hem zou kon vinden, of vond dat hij zijn taak onvoldoende uitvoerde. Het ging per slot van rekening om het door jou gestichte altaar en om de zielenrust en de nagedachtenis van jouw overleden dierbaren.

Dat was in die tijd héél erg belangrijk, want de algemene gedachte was toen dat de ziel van een overledene eerst tijdelijk, naar het vagevuur ging, en opneming in de hemel kon worden versneld door het bidden door (of namens)

de nabestaanden, en dus wilde men daarvoor alles uit de kast halen, maar soms ging dat dus erg stroef, ongeacht de persoon: pastoor of kapelaan.

Praalgraf Gerard Meerman in de Pieterskerk (wikipedia)

Hetzelfde principe gold voor gestorven leden van gilden en van broederschappen. Onze St. Pieterskerk had 34 van deze altaren (oultaren), ook wel 'kapelanieën' genoemd. De benaming voor de diensten van de kapelaans, die ook verenigd waren in een belangenorganisatie,

heetten 'memoriediensten'. Ter voorkoming dat kapelaans geld opstreken terwijl ze er met de pet naar gooiden, was er een reglement waarin duidelijk was bepaald dat de betreffende kapelaan ook inderdaad aanwezig moest zijn en ook 'hevig' bij het graf moest bidden en niet 'staen clappende'.

Hoe ging het nou precies met de betaling? Dat kon in contanten, in rentebrieven, ja zelfs in (land)opbrengsten, en daarom was het niet doenlijk om bv per week of maand af te rekenen met de priester, laat staan per verrichtte dienst.

Daarom kreeg de kapelaan per memoriedienst een 'lootje' en één of twee maal per jaar werden die voor 'geld' ingewisseld. Daarom was er ook een 'memorieboek' waarin de rentmeester, meestal dezelfde als de lootjesmeester van de kerk, dit keurig bijhield.

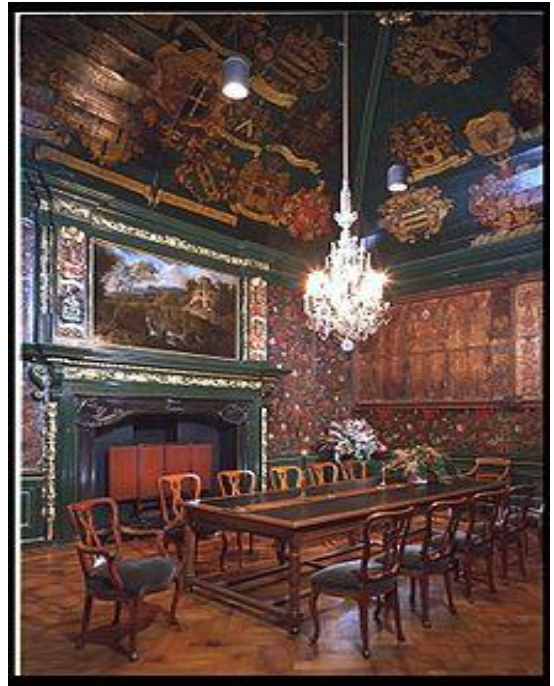
Helaas zijn niet alle memorieboeken van de rentmeesters bewaard gebleven, zo werd er in 1573 een soldaat ingekwartierd, die een grote kist zag staan, brak die stiekem open in de verwachting veel dukaten te pakken te krijgen, maar vond alleen maar (waarde)papieren; teleurgesteld en boos heeft hij alles toen in de open haard of allesbrander gemieterd.

Na de stichting (± 1045 graaf Dirk III) en wijding in 1121, groeide de Pieterskerk uit tot een indrukwekkende, laatgotische kruiskerk, tot ze rond 1450 haar huidige vorm kreeg. Natuurlijk had onze St. Pieterskerk ook een toren, van maar liefst 32 roeden hoog. De vissers op zee gebruikten de toren van de St. Pieter als baken en navigatiepunt. De toren had daarom ook de liefkozende bijnaam: 'Coningh der Zee'. De naam beeldt niet alleen het navigatienut voor de vissers uit, maar verwees ook naar de straat, de 'Coninghsweg', die vanaf de St. Pieterskerk naar het Rapenburg liep. Eeuwig zonde dat die toren, inclusief de klok, in de nacht van 4 op 5 maart 1512 met een nooit eerder gehoord kabaal compleet instortte. Niet alleen de vissers waren hun oriëntatiepunt kwijt, men kon ook niet meer de tijd op de klok zien, en de kerk was ook ernstig gekortwiekt, zonder haar fraaie toren. Omdat deze ineenstorting wonder boven wonder geen enkel slachtoffer eiste, (het werd letterlijk als een wonder beschouwd). Zowel de klok als de grote ijzeren kist met het stadsarchief hebben het overleefd. De Coninghsweg werd toen herdoopt in: 'de Kloksteeg', zoals nu dus.

Natuurlijk zijn er onmiddellijk plannen gemaakt voor de herbouw van de toren en die nieuwe moest natuurlijk ook weer hoger worden dan de oude (what else is new?), maar van een nieuwe toren is het nooit gekomen. Tijdelijk heeft men toen op de hoek van het plein voor de St. Pieterskerk en de Kloksteeg een 'campanile' gebouwd, zodat men toch de gelovigen ter mis kon oproepen. Blijkbaar kreeg men de bouw van een nieuwe toren financieel niet rond, ondanks allerlei acties om aan centjes te komen.

Een apart plekje over onze Pieterskerk wil ik inruimen voor de bekende 'kerkmeesterskamer', een echt juweeltje. Tot vermoedelijk zo rond 1610 vergaderden de kerkmeesters in de St. Pancras, daarna werd dat de Pieterskerk. Het waren de kerkmeesters van alle drie de parochiekerken, dus ook die van de Vrouwekerk.

De wekelijkse vergaderingen waren op een vast tijdstip en begon: *nadat de clock half drie geslagen sal weesen*; te laat komen betekende een boete van 3 stuivers, en helemaal niet op komen dagen zelfs het dubbele. Vette pech als je ergens in de file stond, of je mobieltje het niet deed.

Kerkmeesterskamer (wikipedia)

De huidige vergaderzaal is gebouwd in 1648/49 gelijktijdig met de vijf kerkhuisjes. De vergaderkamer is eigenlijk één groot uniek geheel; de wanden en het houten plafondgewelf vol met familiewapens van de regenten geschilderd; de glasschilderingen van glasschrijver Pieter van Couwenhoorn; het schitterende schrijnwerk van Jan Pietersz. Roos en de kroonluchter middels een ketting *verbonden aent gehemmel*, en wellicht is het allermooist de schouw/schoorsteen. Voor dat werk kreeg Willem van der Helm een bedrag van f 25.4.-. Wat tenslotte niet onvermeld kan blijven over deze, ook wel als de 'Herenkamer' genoemde verga-werkplek, is de houten wand geheel versierd door houtsnij kunstenaar Goosman, waarin hij zelfs een '*dranknis*' had verwerkt, maar zo, dat je die natuurlijk niet zo maar opmerkte. Om het geheel echt af te maken waren boven het houtsnijwerk van Goosman de wanden behangen met 'goudleer'² voor f 69.17.-. Vaak is de kerkmeesterskamer te bezichtigen tijdens de openmonumentendagen in september; een echte aanrader.

Uiteraard is dit artikel voorzien van voetnoten. Deze kun je opvragen bij de redactie.

Het vervolg van deze geschiedenis van de Pieterskerk vind je in de eerste Praatvogel van 2019

Algemeen Beschaafd Leids

Theo Gijzenij

Leids

an de preutel zijn

de moord steken

die gaat ongepind
de kist in

een buik met benen

een vrouwenhand doet
meer as 'n pond stijfse

effe tikke

d'r wordt een ouwehoer
gevraagd in de Scala

flap draaien

een goosie mekul

'n heiter voor je treiter

ABN

diarree hebben.

bijna stikken, bijvoorbeeld door de rook.

een oude, ongetrouwde vrouw (maagd).

zwanger zijn.

seksueel getinte uitspraak onder arbeidervrouwen.

betalen.

werd gezegd over iemand die te veel praat. Scala was een theater in Den Haag met variété (Lois en Heintje Davids→Lou Bandy→ Willy Derby)

kroos opvissen uit een sloot.

iemand die niet slim is.

klap/stoot voor je kop/hoofd.

Wist u dat...

- ❖ het eigenlijk wel klopt dat de rendieren Dasher, Dancer, Prancer, Vixen, Comet, Cupid, Donder, Blitzen en Rudolph worden afgebeeld met een rode neus?
- ❖ rendieren bijna twee keer zoveel haarvaatjes in hun neus hebben als mensen? En als dat bloed in die vaatjes hard stroomt – inde kou –, dan krijg je vanzelf een rode neus.
- ❖ u de dierenambulance kunt bellen, nummer 0900-0245, als u een gewond dier ziet?
- ❖ op maandag 26 november twee 20-jarige studenten in een bouwkraan op het bouwterrein aan de Wassenaarseweg waren geklommen en dat zij er door de brandweer moesten worden bevrijd?
- ❖ bij Nieuweroord archeologen de diepte ingingen voor het archeologisch onderzoek en dat er aardewerk lag uit het Laat-Neolithicum (2850-2000 v.Chr.), vuurstenen gereedschap en ook voorwerpen, zelfs sporen van een gebouw, uit de Bronstijd (2000-800 v.Chr.)?
- ❖ een stukje barnsteen dat 4000 jaar geleden van Denemarken naar Leiden is gekomen het archeologisch klapstuk voor de onderzoekers was?
- ❖ *Wine & Dine* aan de Endegeesterlaan in Oegstgeest vanaf 22 december is gesloten?
- ❖ vanaf half februari 2019 op die plek een nieuw restaurant, *The Captain's Bar*, komt?
- ❖ sinaasappelschillen een etherische olie met de naam limoneen bevatten en dat die grondstof niet alleen heerlijk geurt maar ook bruikbaar is als afwasmiddel?
- ❖ de sinaasappelschillen die overblijven bij Albert Heijn nadat klanten hun eigen sap hebben geperst tegenwoordig een tweede leven krijgen, omdat zij worden verwerkt tot een afwasmiddel onder de naam *Vers geperste sinaasappelgeur*?
- ❖ er al 30.000 kg sinaasappelschillen tot dit afwasmiddel zijn verwerkt (door Seepje)?
- ❖ vooral vrouwen zich onzeker voelen over hun pensioeninkomen en dat een kwart van de vrouwen in Nederland bang is niet rond te kunnen komen van haar pensioen? (Bron: <https://www.mercer.nl/newsroom/twee-derde-nederlanders-vreest-voor-oudedagvoorziening.html>)
- ❖ op het BioSciencePark bijvoet(plant) staat en dat ook het fietspad, *de Trambaan*, een rijke kruidenvegetatie kent?
- ❖ op ditzelfde BioSciencePark, rond het Universitair Sportcentrum, een gemeenschap van studenten, bewoners en bedrijven wordt ontwikkeld met 1000 huurwoningen, winkels, horeca en andere collectieve voorzieningen?

- ❖ “dit wordt gezien als een grote stap in de campusontwikkeling van het Leiden Bio Science Park”, aldus Martijn Ridderbos, vicevoorzitter van het College van Bestuur van de Universiteit Leiden?
- ❖ “dankzij de bouw van circa 1000 huurwoningen op het Leiden Bio Science Park, kunnen we studenten, jonge carrièremakers, medewerkers en gastonderzoekers van de universiteit, die vanuit de hele wereld naar onze kennisstad komen, letterlijk een fijn thuis bieden op de campus”, aldus Wethouder Paul Dirkse (kennis en onderwijs)?
- ❖ de biologische winkel *Albion* aan de Terweeweg voorgoed zijn deuren moest sluiten?
- ❖ Leidenaren in 2040 een huis met tuin willen hebben met veel groen eromheen en een bos of weiland op 5 minuten loopafstand?
- ❖ we dus al het groen moeten koesteren voor een zo prettig mogelijke leefomgeving?
- ❖ koolmezen en pimpelmezen de voorkeur geven aan een tuin vol bomen, struiken en hagen in een stedelijke omgeving?
- ❖ de Galerie van het LUMC dagelijks is geopend van 8.00 – 20.00 uur? En dat een bezoek aan Galerie LUMC gratis is?
- ❖ iedereen zelfstandig de kunstroute die door het LUMC is uitgestippeld kan lopen?
- ❖ de R.K. Sint-Willibrorduskerk is genoemd naar de heilige Willibrordus uit (het huidige Oost) Engeland die naar Nederland was gereisd en volgens de mythe in 690 was geland in de buurt van Oegstgeest?
- ❖ Sint Willibrord in werkelijkheid landde bij de Scheldemonding, de oude grens tussen het Frankenrijk en Frisia?
- ❖ het geven van kerstcadeaus verwijst naar de cadeaus die de drie wijzen op kerstochtend naar de stal hebben gebracht ter ere van de geboorte van Jezus?
- ❖ de piek op de kerstboom refereert aan de Ster van Bethlehem? En dat die ster de weg aangaf naar de stal waar het kindeke Jezus was geboren?
- ❖ in december vaak een amaryllis in de vensterbanken prijkt die na de bloei wordt weggegooid?
- ❖ de uitgebloeide amaryllis volgend jaar weer kan bloeien als u hem bewaart en water en wat voeding geeft waarbij u eerst de steel tot twee centimeter boven de bol afsnijdt? Als het blad in de herfst geel wordt, dep dan de bol droog. Zet de bol weg op een koele, donkere plaats en bereid de bol extra voor door de buitenste rokken weg te nemen. Na 6-8 weken kan hij weer in een pot op de warme vensterbank.
- ❖ de amaryllis in 1735 door Linnaeus zo is genoemd naar *Amarullis* (Grieks voor 'stralen, fonkelen'), een herderin in de *Idyllen* van de Griekse dichter Theocritus van Syracuse [ca. 300-ca. 250 v.Chr.]?
- ❖ ook Ovidius en Vergilius deze naam in hun poëzie gebruikten? En dat onder invloed van het Latijn men sindsdien amaryllis schreef? (*Bron: <https://www.ensie.nl/ewoud-sanders/amaryllis>*)
- ❖ we in Nederland sinds 1900 slechts 8 keer een witte Kerst hebben gehad?

Agenda

- ❖ 1 januari Nieuwjaarsborrel Vogelwijk
- ❖ 15 april Deadline Praatvogel

- ❖ Elke 3e donderdag van de maand in het Speeltuingebouw:
Vogelnetwerkcafé: 10:30 – 12:00

Praatvogel Poëzie

Winterzin

*Een grijze lucht die urenlang
op sneeuwen stond,
zich inhield, schuchter toen
een handvol vlokken zond
als een belofte voor de nacht
waarin je wakend lag
te slapen tot de dageraad
het sneeuwen niet meer tegenhield
en je gonzend van geluk
de dag begon en uit het zolderraam
de eeuwen en de witbestoven akkers
naast de landweg overzag,
en er niets was dat die vervoering brak –*

© H.C. ten Berge (1938)

Uit: Splendor (2016)

Uitgever: Atlas Contact

De Redactie wenst u een Gelukkig en Gezond 2019 toe!